יב: כהן משיח פרק שלישי הוריות

אימא סיפא אין בין כהן משמש לכהן שעבר אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה אתאן לרבי מאיר [6]דתניא אירע בו פסול בבהן גדול ועבר ומינו כהן אחר תחתיו הראשון חוזר לעבודתו והשני כל מצות כהונה עליו דברי ר"מ [7]רבי יוסי אומר ראשון חוזר לעבודתו ושני אינו ראוי לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט] אמר רבי יוסי [8]מעשה ביוסף בן אילים מצפורי שאירע בו פסול בבהן גדול [9](ועבר ומינו אחר תחתיו ולא הניחוהו אחיו הכהנים להיות לא כהן גדול ולא כהן הדיוט) כהן גדול משום איבה כהן הדיוט משום [10]מעלין בקדש ואין מורידין רישא רבנן וסיפא ר"מ אמר רב חסדא אין רישא רבנן וסיפא ר"מ רב יוסף אמר רבי היא ונסיב לה אליבא דתנאי רבא אמר ר"ש היא וסבר לה כר"מ בחדא ופליג עליה בחדא [11]דתניא דברים שבין כהן גדול לכהן הדיוט אלו הם פר הבא על כל המצות ופר יוה"כ ועשירית האיפה ולא פורע ולא פורם אבל הוא פורם מלמטה וההדיוט מלמעלה ואין מטמא לקרובים ומוזהר על הבתולה ואסור באלמנה ומחזיר את הרוצח ומקריב אונן ואינו אוכל [12](ואינו חולק) [2]מקריב חלק בראש [3]ונוטל חלק בראש [4]ומשמש בשמונה כלים [13]וכל עבודת יום הכפורים אינה כשרה אלא

בו ופטור על טומאת מקדש וקדשיו וכולן נוהגין במרובה בגדים חוץ מפר המביא על כל המצות וכולן נוהגין במשיח שעבר חוץ מפר יוה"כ ועשירית האיפה וכולן אין נוהגין במשוח מלחמה חוץ מה' דברים האמורים בפרשה לא פורע ולא פורם ואין מטמא לקרובים ומוזהר על הבתולה ואסור באלמנה ומחזיר את הרוצח דברי רבי יהודה וחכמים אומרים [14]אינו מחזיר והאי ממאי דר"ש היא א"ר פפא מאן שמעת ליה דאמר פטור על טומאת מקדש וקדשיו [15]ר"ש: חוץ מה' דברים האמורים בפרשה: מה"מ דת"ר [16]והכהן הגדול מאחיו זה כהן גדול אשר יוצק על ראשו שמן המשחה זה משוח מלחמה ומלא את ידו ללבוש את הבגדים זה מרובה בגדים על כולן הוא אומר ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרום ועל כל נפשות מת לא יבא יכול יהו כולן מקריבין אוננים ת"ל [2]כי נזר שמן משחת אלהיו עליו ולא על חבירו ואחר שחלקו הכתוב יכול לא יהא מצווה על הבתולה ת"ל [3]והוא אשה בבתוליה יקח אחר שחלק הכתוב ריבה דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר מן לי אלא שעבר מחמת קריו מחמת מומין מנין ת"ל והוא בעא מיניה רבא מרב נחמן משיח שנצטרע מהו באלמנה מידהא דחי או מיפטר פטר לא הוה בידיה זימנין הוי יתיב רב פפא וקמבעיא ליה א"ל הונא בריה דרב נחמן לרב פפא תנינא אין לי אלא שעבר מחמת קריו עבר מחמת מומין מנין ת"ל והוא קם נשקיה ברישיה ויתיב ליה ברתיה: **מתני'** [5]כהן גדול פורם מלמטה וההדיוט מלמעלה [6]כהן גדול מקריב אונן [7]ולא אוכל [8]וההדיוט לא מקריב ולא אוכל: **גמ'** אמר [רב] [9]למטה למטה ממש ושמואל אמר למטה למטה מקמי שפה למעלה למעלה ממש [10]על כל המתים כולן רצה למטה מקמי שפה למעלה למעלה מקמי שפה וזה וזה בצואר מיתיבי [11]על כל המתים כולן רצה מבדיל קמי שפה שלו רצה אינו מבדיל קמי שפה שלו על אביו ועל אמו מבדיל כיון דבעלמא הוי קרע קרי כאן בגדיו לא יפרום שמואל כרבי יהודה סבירא ליה דאמר [12]כל קרע שאינו מבדיל שפה שלו אינו אלא קרע של תפלות ומי אית ליה לר"י קריעה בכהן גדול והא תניא [13]אילו נאמר ראש לא יפרע ובגד לא יפרום הייתי אומר בראש ובגד של סוטה הכתוב מדבר ת"ל [1]את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרום שאינו בפריעה ופרימה כל עיקר דברי רבי יהודה רבי ישמעאל אומר אינו פורם כדרך שבני אדם פורמין אלא הוא מלמטה וההדיוט מלמעלה שמואל סבר לה כר"י בחדא ופליג עליה בחדא: **מתני'** [14]כל התדיר מחבירו קודם את חבירו [15]וכל המקודש מחבירו קודם את חבירו פר המשיח ופר העדה עומדים [16]פר המשיח קודם לפר העדה בכל מעשיו: **גמ'** מנא הני מילי [17]אמר אביי דאמר קרא [4]מלבד עולת הבקר אשר לעולת התמיד [18](למה לי) מכדי כתיב עולת הבקר עולת התמיד למה לי הכי קאמר רחמנא כל דתדירה קדמה: וכל המקודש מחבירו הוא קודם את חבירו: מנלן [19]דתנא דבי רבי ישמעאל וקדשתו [20]לכל דבר שבקדושה לפתוח [21]ראשון ולברך ראשון ולימול מנה יפה ראשון: פר

אימא סיפא אין בין כהן משמש לכהן שעבר אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה. דמשל דאמרן הן בתין הא לכל שאר דברים זה חד שון דשני נמי כל מצות כהונה גדולה עליו: **אתאן לרבי מאיר דתניא וכו'.** עבר דבריתא לא דמי לשעבר דמתניתין: **רבי היא ונסיב לה אליבא דתנאי.** בחדא סבר לה כרבי מאיר ותמתא כרבי מאיר ובריש סבר לה כרבנן ותמתא כרבנן: **רבי שמעון סבר לה כרבי מאיר בחדא.** דכהן שעבר דשני כל מצות כהונה עליו ומילוי ר' שמעון סבר דלאיגו מבית פר הבא על כל המצות דמרובה [2]בגדים אלא פר הבא על כל המצות: **ונועל חלק בראש.** אף"פ שאינו מקריב: **ומשמש בכ' כלים.** וההדיוט בד': **וכולם נוהגין במשיח שעבר.** דהיינו שני: **חוץ מפר יוה"כ ועשירית האיפה.** דאין בין כהן המשמש לכהן שעבר אלא פר יוה"כ ועשירית האיפה: **מאן שמעת ליה דאמר פטור על טומאת מקדש וקדשיו רבי שמעון.** ת"ל כי נזר שמן משחת (קדש) אלהיו עליו: **ולא על מטיא חביבו.** למעוטי משוח מלחמה דאין מקריב אונן אבל כהן גדול מלמטה דאין מקריב אונן בגדים וכן לאשון אחזר לעבודה ואפילו שני מפני שהן בכלל כהונה [גדולה] לאפוקי משוח מלחמה דלאו בכלל כהונה גדולה הוא: **ואחר שחלקו הכתוב.** למשוח מלחמה שאינו מקריב אונן ככהן גדול יכול לא יהא מצווה על הבתולה: **אלא שעבר מחמת קריו.** דהוי כהן גדול מעליא שהרי מוזהר לעבודתו הוא: **עבר מחמת מומו.** דאינו מוזהר לעבודתו מפני המום מנין שמצווה על הבתולה תלמוד לומר והוא: **משיח שנצטרע.** כלומר כהן גדול שנצטרע מהו באלמנה: מי אמרינן כהונה גדולה מדמה דחי לאחי מאלמנה או דלמא כהונה גדולה מיפטר פטר ליה לאחי מאלמנה וכי נצטרע דליכא כהונה גדולה לא פטר ומותר באלמנה: **עבר מחמת מומו מנין תלמוד לומר והוא.** דאפילו עבר דאשון מחמת מומו אסור באלמנה וכי נצטרע אין לך מום גדול מזה ומעתה מינה דאפילו הכי אסור באלמנה: **למעוטי ממש.** דהיינו בשפת חלוקו: **למעוטי מקמי שפה.** שקורעין למטה משפה לפיו שהוא למעוטי מנית הלוחר: **למעלה מקמי שפה.** שקורעין בית הלוחר ממש: **כיון דבעלמא הוי קרע.** דאם רלה אינו מבדיל אלא קורעין למטה משפה וילא ידי קריעה אם כן בכהן גדול היכי מצי קרע למטה מקמי שפה קרי כאן בגדיו לא יפרום: **אינו אלא קרע של תפלות.** דבעלמא לא יצא ידי קריעה הלכך מותר בכהן גדול: **כראש וכגד של סוטה.** דכתיב וקרע את דלת האשה (במדבר ה) ותנן בסמ' סוטה (דף ז.) הכהן מוחה בבגדיה אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו: **שמואל סבר לה כחדא כרבי יהודה.** דכל שאינו מבדיל מקמי שפה: **למה לי.** למכתב אבל לעולת התמיד אלא לכל דתדירא בכל מקום היא קדמה דזה בנה אב דבכל מקום תדיר קודם דמשמע אבל לעולת התמיד אסיפה כבר: **לפתוח ראשון.** לקרות בתורה: **ולברך ראשון.** בזמון: פרשת

מומו. דאינו מוזהר לעבודתו מפני המום מנין שמצווה על הבתולה תלמוד לומר והוא: **משיח שנצטרע.** כלומר כהן גדול שנצטרע מהו באלמנה: מי אמרינן כהונה גדולה מדמה דחי לאחי מאלמנה או דלמא כהונה גדולה מיפטר פטר ליה לאחי מאלמנה וכי נצטרע דליכא כהונה גדולה לא פטר ומותר באלמנה: **עבר מחמת מומו מנין תלמוד לומר והוא.** דאפילו עבר דאשון מחמת מומו אסור באלמנה וכי נצטרע אין לך מום גדול מזה ומעתה מינה דאפילו הכי אסור באלמנה: **למעוטי ממש.** דהיינו בשפת חלוקו: **למעוטי מקמי שפה.** שקורעין למטה משפה לפיו שהוא למעוטי מנית הלוחר: **למעלה מקמי שפה.** שקורעין בית הלוחר ממש: **כיון דבעלמא הוי קרע.** דאם רלה אינו מבדיל אלא קורעין למטה משפה וילא ידי קריעה אם כן בכהן גדול היכי מצי קרע למטה מקמי שפה קרי כאן בגדיו לא יפרום: **אינו אלא קרע של תפלות.** דבעלמא לא יצא ידי קריעה הלכך מותר בכהן גדול: **כראש וכגד של סוטה.** דכתיב וקרע את דלת האשה (במדבר ה) ותנן בסמ' סוטה (דף ז.) הכהן מוחה בבגדיה אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו: **שמואל סבר לה כחדא כרבי יהודה.** דכל שאינו מבדיל מקמי שפה: **למה לי.** למכתב אבל לעולת התמיד אלא לכל דתדירא בכל מקום היא קדמה דזה בנה אב דבכל מקום תדיר קודם דמשמע אבל לעולת התמיד אסיפה כבר: **לפתוח ראשון.** לקרות בתורה: **ולברך ראשון.** בזמון:

מסורת הש"ס

1) יומא יב: ע"ש מגילה ט. ע"ש תוספתא דיומא פ"א ה"ד. 2) כ"ש, ג) ל"ל ומעבודה התחיל ובא מעשה לפני חכמים ואמרו הראשון חוזר לעבודתו שני אינו ראוי לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט וגם הוא ביומא. ד"ש. 3) נדרים כח. שבת כח: יומא יט: סנ. מגילה נ: כח: מנחי לט. לט.). 4) [יומא עב. ע"ש]. 5) כ"ש, 6) [יומא לב: מנ. חולין כט:]. 7) [מכות יא.]. 8) [לעיל ט.]. 9) יומא יג: [מרדכי יד: כ"ק קנ.] [נדרים נט. מוספתא דנדרים פ' י"ח ה"ב. 10) מרדכי סנ.]. 11) [ספ' הפס לחפוץ מומר בגמלנה מבדיל קמי שפה שלו]. 12) ת"כ פ' אחזר. 13) [נדרים פט. לא.]. 14) [נדרים פט. ע"ש]. 15) [נדרים פט. לא.]. 16) נישן שם: מ"ק כח: מדרש סנ.. 17) [ע"ז כ"ש. ל] [לעיל יא.].

תורה אור השלם

1. והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו ללבש את הבגדים את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרם:

ויקרא כא י

2. נזן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלהיו כי נזר שמן משחת אלהיו עליו אני יי:

ויקרא כא יב

3. והוא אשה בבתוליה יקח:

ויקרא כא יג

4. מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד תעשו את אלה:

במדבר כח כג

תוספות הרא"ש

רי"י אמר רבי הונא ונסב לה אליבא דתנאי. ולאו משום דסבר כר"מ בחדא אלא סבר בכולה מלתא כרבנן. אלא בחדא נסיב לה כר"מ כדי לאשכוחי שובא בין בין. ואליבא דר"מ מצי למהני אין בין כהן משמש לכהן שעבר אלא (כר' יוסי הכתיבן) [פר יוה"כ] ועשירית האיפה אבל לא אליבא דרבנן דסברי דשני אין לי דין כהן גדול כלל: ומחדר את הרוצח [דברי ר"ן] וחכ"א אינו מחזיר. פלוגתא דרי"ר ורבנן היא במכות פרק אלו הן הגולין אבל במרובה בגדים ומשיח שעבר מודו דמחזיר. ואע"ג דכתיב אשר משח אותו בשמן הקדש מדבריא דקרא מרחב להו. דתלתא כהן כתיבי בקרא. וישב בה עד מות הכהן הגדול. כי בעיר מקלטו ישב עד מות הכהן הגדול. ואחרי מות הכהן הגדול ישוב הרוצח. חד למשיח בשמן המשחה. ותר למרובה בגדים. ותר למשיח שעבר. ובמשוח מלחמה פליגי בה רי' ורבנן [רי' מכר] מחזיר. ומסדש שמא התם דכתיב עוד כהן אחרינא לשוב לשבת באריך עד מות הכהן. ורבנן סברי מדלא כתיב הכהן הגדול ש"מ האי הכהן חד מהני תלתא כהני הוא. הכהן הגדול מאחיו זה כהן גדול. אפי' אם לא כתוב אשר יוצק על ראשו ממילא ידענא דלא הוי כהן גדול אלא במשיחה או בבגדים דילפי מאהרן: דכתיב כי נזר שמן משחת אלהיו עליו עליו ולא על חבירו. משמע דממעט אחיו משוח כמאהו אבל לא מרובה בגדים. ועוד דמרובה בגדים הוי בכלל זמן המקדש לא יצא שהרי הוא משמש במקדש בבהונה גדולה: ר"ע אומר אין לי אלא שעבר מחמת קריו מחמת מומו מנין ת"ל והוא. פי' הרמ"ה דר"ע דריש שתי דרשות מן והוא דכולה יתירא הוא. וה"ק אין לי דמרבה מן הוא אלא עבר מחמת קריו עבר מחמת מומו [מנין] ת"ל פי' דיר יתירא דוהוא. ולא נהיא דמשמע דר"ע אוהוא דדרש ר' ישמעאל קאי וכי היכי דדרי לא דדיש מני' אלא חדא דרשא הינ ר"ש לא דריש מנה אלא חדא דרשא. וה"מ אין לי דמסתבר למימר שלא

תפחות קדושתו (מחמת) פסולו אלא שעבר מחמת קריו שבידו לחזור לקדושתו כשריצה שיטבול (שבר) (ערבא). עבר מחמת מומו שאין בידו לחזור לקדושתו מנין: משיח שנצטרע מהו באלמנה. לענין מלקות קא בעי דבלאו הכי מצוה אסור בתשמיש המטה. א"נ כמ"ד (ס"ק דף ו:) מצורע בימי חלוטו מותר: מידהא דחי אי מפטר פטור. פרש"י ז"ל מי אמרי' כהונה גדולה ה) ולא נהירא (דקא') [דתרי] צדדין של האבעיא אינם בענין אחד דמדהא דחי הוא קודם שנצטרע ומפטר פטר אחר שנצטרע ואין זה ששת התלמוד. אלא בכ"מ ב' צדדי האבעיא הם בענין אחד. ועוד קשורא איכר אי מפטר פטר אינו נותן שום טעם לזה ל"א הואיל ונרחה ידחה. ועוד לישנא דמפטר עטר לא ניחא הל"ל משרא שרי. ונראה לפרש מדהא דחי מי אמרי' משיח שנצטרע מדהה ידחה מכהונה גדולה ולא לשמש כיון שהוא מצורע. ומהשתא ע"כ לא מדחי אלא מדברים שא"א לקיימן כשהוא מצורע. אבל מאיסור אלמנה וכיוצא בה דאפשר לקיימן כשהוא מצורע לא מדחי. א"ד מפטר פטר מכל דין כהונה לגמרי והרי הוא מותר באלמנה. הרמ"ה ז"ל: **מבטה** מקמי שפה. כלומר למטה משפת פי הבגד כדכתיב (שמות כח) שפה יהיה לפיו סביב. שמגיח את השפה וקורע למטה ממנה. והא דקאמר למטה מקמי שפה לאשמועינן דקריעה לא הוי אלא מצד שהוא לעבר מני הבגד כמו שיראה צד פני הלבוש: **על** אביו ועל אמו מבדיל קמי שפה. דכתיב באליעזר והוא מעצא אבי אבי ב) ש"מ דבאביו נמי בעי הכי דה"מ באמו: כל התדיר מחבירו קודם את חבירו. המדיר קודם למוספין מוסף שבת קודם למוסף ר"ח מוספי ר"ח קודמין למוספי ר"ה: **כל** המקודש מחבירו קודם את חבירו. דם חטאת קודם לדם עולה מפני שהוא מרצה. אבר עולה קודמין לאמורי חטאת מפני שהוא כליל לאשים ואנו אר הנדה ופר העלם דבר הוא דמיתני לה. אע"פ שאין טעם שלהם לא משום תדיר ולא משום מקודש אלא גזירת הכתוב הוא: **אבר** כתיב מלבד עולת הבוקר. ומינה שמעינן דתמידין קודמין למוספין שהבי משמע לישנא דמלבד שלא תאסר עולה זו במקום עולת הבקר היא אלא מלבד עולת הבקר היא באה שאע"פ שהקריבו עולת הבקר צריך שיקריבו גם המוספין ש"מ דעולת

ט) ומה שכן היתה גדולה מדהי דחי לאחי מאלמנה אי דלמא מיפטר פטר ליה לאחי מאלמנה כי נצטרע דליכא כהונה גדולה כ"ג כ) עי' מ"ק כ"ב ד' מאלמנה כי יפטר ומותר אלמנה מדהי דחי לאחי מאלמנה אי דלמא כהונה גדולה מיפטר פטר ליה לאחי מאלמנה וכי נצטרע דליכא כהונה גדולה אז אבי אבי ואמו ואמו אבי אבי אז אבי אבי ואמו אבי אבי אז אבי אבי ואמו אבי אבי אז אבי אבי